

Ο ΙΣΑΑΚ ΣΚΛΙΑΡΣΚΙ ΟΜΙΛΕΙ ΓΙΑ ΤΟ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΣΤΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ ΜΑΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟ Ι. Α. ΠΑΠΑΖΑΧΟ

Ο αντιπρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου της Μόσχας και διαπρεπής εκπρόσωπος της σοβιετικής Νομικής επιστήμης κ. Ίσαακ Σκλιάρσκι, έδωσε στον συνεργάτη μας, δικηγόρο κ. Ι. Παπαζαχο την πιο κάτω αποκλειστική συνέντευξη για τα «ΣΥΓΧΡΟΝΑ ΘΕΜΑΤΑ»

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Ποία ή έκτασις του δικαιώματος της κυριότητος- εις τὸ Σοβιετικὸν Δίκαιον;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Τὸ θέμα μου εἶναι ἀρκετὰ πλησίον, διότι ὡς νομικὸς ἀντιμετωπίζω καθημερινῶς τέτοια θέματα. Ὡς ἐκ τῆς θέσεως ποὺ κατέχω, ἀντιμετωπίζω ἐπίσης καὶ ποινικὰ θέματα. Κατ' ἀρχήν, ὡς δικηγόρος, τοῦτο εἶναι σπάνιον, διότι κυρίως ἀσχολοῦμαι μὲ τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον καὶ εἶμαι Ἀντιπρόεδρος τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου τῆς Μόσχας. Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐρώτημά σας λοιπὸν ἔχω νὰ σᾶς ἀπαντήσω ὅτι τὸ σχετικὸν μὲ τὴν ἰδιοκτησίαν δίκαιον ὑποδιαιρεῖται εἰς τὸ Δίκαιον τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τὸ Δίκαιον τῆς Κρατικῆς ἰδιοκτησίας καὶ τὸ Δίκαιον τῆς συνεταιριστικῆς καὶ κολχοζικῆς ἰδιοκτησίας. Ἡ γῆ, τὸ ὑπέδαφος, τὰ ἐργαστάσια, εἶναι κρατικὴ ἰδιοκτησία καὶ αὐτή, ταυτοχρόνως εἶναι καὶ παλλαϊκὴ ἰδιοκτησία. Τὸ Σύνταγμα τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως καθορίζει ὅτι ἡ Σοσιαλιστικὴ ἰδιοκτησία (καὶ ἡ κρατικὴ καὶ ἡ

συνεταιριστικὴ περιουσία) εἶναι ἱερὴ καὶ ἀνέγγιχτος. Οἱ πολῖτες εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ σέβωνται τὴν κρατικὴν περιουσίαν. Ἐργαστάσια, Ὀρυχεῖα, κρατικὰ ἀγροκτῆματα, ἠλεκτροσταθμοί, ραδιοφωνία, τηλέφωνα, ὅλα κρατικὴ περιουσία. Ἡ συνεταιριστικὴ κολχοζικὴ περιουσία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν περιουσία τῶν κολχόζ, τὴν περιουσία τῶν καταναλωτικῶν συνεταιρισμῶν καὶ ἀπὸ τὴν περιουσία τῶν ἄλλων κοινωνικῶν ὀργανώσεων. Καὶ ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος εἶναι Κοινωνικὸς Ὀργανισμὸς. Καὶ τελικῶς τὸ Σύνταγμα καθορίζει καὶ τὰ τῆς ἰδιωτικῆς περιουσίας τῶν πολιτῶν. Καὶ τὸ Σύνταγμα ἐγγυᾶται τὴν ἀκεραιότητα τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας τῶν πολιτῶν. Ἐδῶ θὰ σημειώσω μὲν ὅτι οἱ πολῖτες (ἀτομικαὶ ἰδιοκτησίαι) δύνανται νὰ δημιουργήσουν συνεταιριστικὰς περιουσίας καὶ ἀντιθέτως ὁ πολίτης δύναται νὰ ἀποχωρήσῃ ἀπὸ τὸν συνεταιρισμὸν καὶ νὰ πάρῃ τὸ μερίδιόν του. Εἰς τὴν ἀτομικὴν περιουσίαν τοῦ πολίτου μπορεῖ νὰ ὑπάρχη σπίτι, κατοικία, τὰ ἀντικείμενα τῆς οἰκια-

κῆς χρήσεως, ἓνα ὄχι μεγάλο μέρος γῆς περίξ τῆς οἰκίας, τὸ νοικοκυριό, τὰ άτομικά του εἶδη καὶ φυσικά αἱ ἀποταμιεύσεις του. Ἐπίσης ἂν καὶ δὲν ἀνάγεται αὐτὸ εἰς τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν προστατεύεται τὸ ὄνομα καὶ ἡ πνευματικὴ ἰδιοκτησία, τὰ κληρονομικὰ δικαιώματα, καὶ τὸ δικαίωμα τῶν γονέων ἐπὶ τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν τέκνων. Τὸ δικαίωμα τοῦτο σημαίνει φυσικὰ καὶ ὑποχρεώσεις.

Ὁ νόμος, ἐνῶ ἐπιτρέπει τὴν ἀτομικὴν ἰδιοκτησίαν, ἀπαγορεύει τὴν ἐκμετάλλευσιν τῆς ξένης ἐργασίας.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Ἡ ἀρχὴ *Nullum crimen sine lege* ἰσχύει εἰς τὸ Σοβιετικὸν Δίκαιον;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ἡ ἀρχὴ *Nullum crimen sine lege*, ἰσχύει σ' ὅλη τὴν διάρκειαν τῆς σοβιετικῆς ἐξουσίας. ἔκτος ἀπὸ μερικὰς ἐξαιρέσεις. Ἔως τὸ 1959, δηλαδὴ μέχρι τῆς εἰσαγωγῆς τῶν νέων βάσεων τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, εἰς τὸ Σοβιετικὸν Δίκαιον καὶ εἰς τὴν Σοβιετικὴν Νομοθεσίαν ὑφίστατο ἡ ἔννοια τῆς ἀναλογίας. Οἱ σοβιετικοὶ νομικοὶ εἶχον ἀντιρροήσεις ἐπ' αὐτῆς καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἦτο περιωρισμένη κατὰ τὴν περίδον τῆς προσωπολατρίας τοῦ Στάλιν. Παρὰ ταῦτα, κατὰ τὴν περίδον τῆς προσωπολατρίας, ἐπισήμως, ἡ ἀναλογία δὲν εἶχε καταργηθῆ. Μόνον μετὰ τὸ 20ὸν Συνέδριον τοῦ Κ.Κ.Σ.Ε., ὅταν εἰς ὅλας τὰς κατευθύνσεις ἤρχισεν ἡ ὑπερπήδησις τῶν συνεπειῶν τῆς προσωπολατρίας, ἠδυνήθησαν οἱ νομικοὶ νὰ ἐπιτύχουν τὴν ὑποστήριξιν τῶν νομοθετικῶν ὀργάνων διὰ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν ἀρχὴν *Nullum crimen sine lege* ἢ ὅποια ὅπως φαίνεται θὰ εἶναι πάντοτε σύγχρονος.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Ποία ἡ γνώμη σας διὰ τὴν συμβολὴν τῆς Ἑλληνικῆς σκέψεως εἰς τὴν διαμόρφωσιν τῆς Ἐπιστήμης τοῦ Δικαίου;

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Θὰ ὁμιλήσω μόνον διὰ τὴν Ἀρχαίαν Ἑλλάδα, διότι μὲ τοὺς νεωτέρους νομικοὺς δὲν μοῦ ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἔχω ἐπαρκεῖς ἐπιστημονικὰς ἐπιδράσεις. Διατυπῶν αὐτὴν τὴν στιγμὴν τὴν γνώμην μου ὡς Δικηγόρου, διότι ἐνδέχεται, οἱ θεωρητικοὶ νὰ ἔχουν περισσοτέρας ἐπιδράσεις.

Εἰς τὰς Νομικὰς Σχολὰς τῶν Ἀνωτάτων Πνευματικῶν μας Ἰδρυμάτων ὑπάρχει τὸ μάθημα τῆς Ἱστορίας τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Δικαίου. Σημαντικὴν θέσιν, παραπλευρῶς εἰς τὸ Ρωμαϊκὸν Δίκαιον, τὸ ὅποιον εἶναι θεμελιώδες δικαίον, κατέχει καὶ τὸ Ἑλληνικὸν Δίκαιον. Τὰ ὀνόματα τοῦ Πλάτωνος, τοῦ

Ἀριστοτέλους καὶ αἱ φιλοσοφικαὶ τῶν σκέψεις ἐπὶ τοῦ δικαίου, εἶναι ἀθάνατοι καὶ εἰς τὴν Σοβιετικὴν Χώραν, ἀπὸ τοὺς Σοβιετικοὺς Νομικοὺς ἐξετιμῶντο πάντοτε. Χθὲς ἀκόμη κυριολεκτικῶς, τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς ἀφίξεώς μας εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἐγώ, πού εἰμαι ὁ μοναδικὸς νομικὸς εἰς τὴν ὀμάδα τῶν μελῶν τοῦ Συνδέσμου Ε.Σ.Σ.Δ. - Ἑλλάς, κατὰ τὴν ἐπίσκεψί μας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν, πλησίον εἰς τὰ πολύτιμα ἀρχαῖα μνημεῖα τοῦ πολιτισμοῦ, τὰ ὅποια εἶναι πολύτιμα διὰ κάθε πολιτισμένον ἄνθρωπον, μοῦ ἦτο ἰδιαιτέρως εὐχάριστον πρὸς εἶδα τὴν ἱστορικὴν τοποθεσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου, καὶ ἠμπόρεσα νὰ φωτογραφίσω αὐτήν.

Ὅταν ἐπιστρέψω εἰς τὴν Ε.Σ.Σ.Δ. καὶ διηγηθῶ εἰς τοὺς συναδέλφους μου ὅσα εἶδα, καὶ ἰδιαιτέρως τὸν Ἀρειὸν Πάγον, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ζηλεύουν ὅλοι οἱ νομικοὶ μὲ τοὺς ὁποίους θὰ συναντηθῶ, καὶ οἱ φοιτηταὶ εἰς τοὺς ὁποίους παραδίδω τὸ μάθημα τῆς Σοβιετικῆς Δικηγορίας εἰς τὴν Νομικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου «Λομονόσωφ» τῆς Μόσχας.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ ΜΑΣ: Ἐχομεν ἀκούσει ὅτι τὸ Πανεπιστήμιον αὐτὸ εἶναι τὸ καλύτερον ἴσως τοῦ κόσμου, ἡ δὲ ὀργάνωσίς του ἀρίστη.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ὅταν προηγουμένως ἀνέφερον ὅτι δὲν ἔχομεν πολλὰς ἐπαφὰς μὲ τοὺς Ἑλληνας Συναδέλφους, ἠνῶν καὶ τοῦτο. Κατ' ἔτος ἔρχεται τεράστιος ἀριθμὸς ξένων νομικῶν, Ἀμερικανῶν κλπ., ὄχι μόνον θεωρητικοί, ἀλλὰ καὶ πρακτικοί. Ἐχομεν στενὰς σχέσεις μὲ τοὺς Γάλλους νομικοὺς, ἔρχονται πολλοὶ ἀπὸ τὰς Ἰνδίας. Μερικοὶ λίαν ἀξιόλογοι Ἀμερικανοὶ καθηγηταὶ ἔρχονται δι' ὀλόκληρον ἔτος καὶ μελετοῦν τὸ Σοβιετικὸν Δίκαιον, θὰ ἠσθάνομεθα δὲ ἰδιαιτέραν χαρὰν ἐὰν οἱ συνάδελφοί μας Ἑλληνας νομικοὶ μᾶς ἐπεσκέπτοντο συχνότερον καὶ ἐγνώριζον οἱ ἴδιοι τὸ Πανεπιστήμιόν μας.

ΕΡΩΤΗΣΙΣ: Σὰς ἐδόθη ἡ εὐκαιρία κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐνταῦθα παραμονῆς σας νὰ σχηματίσετε μίαν γνώμην διὰ τοὺς συγχρόνους Ἑλληνας νομικοὺς; (Σημείωσις: ἡ συνέντευξις τοῦ κ. ΣΚΛΙ-ΑΡΣΚΙ ἐλήφθη πρὸ τῆς συναντήσεώς του μὲ τὸν Πρόεδρον τοῦ Συλλόγου μας Κον. Πάλλην).

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ: Ἐὰν ἡ ἐρώτησις μοῦ ἐτίθετο δύο ἡμέρας ἀργότερον, ἀσφαλῶς θὰ εἶχα περισσότερα νὰ σὰς ἀπαντήσω. Παρ' ὅλα ταῦτα, θὰ ἠθελα νὰ σημειώσω ὅτι μὲ πολὺ εὐχάριστον παρετήρησα ὅτι μεταξὺ τῶν μελῶν τοῦ Ἑλληνο-Σοβιετικοῦ Συνδέσμου, τὰ ὅποια μᾶς

* Οὐδὲν ἔγκλημα ἄνευ νόμου.

ὑπεδέχθησαν εἰς τὸ ἀεροδρόμιον, ἦσαν καὶ νομικοί. Φυσικὰ αἱ πρῶται συζητήσεις δὲν εἶχον νομικὸν χαρακτήρα. Διεπίστωσα ὁμῶς ὅτι δεικνύουν πολὺ εὐκρινῆ θέρμην καὶ ἐνδιαφέρον διὰ τὸν Σοβιετικὸν Νομικόν, τὰ αὐτὰ δὲ αἰσθήματα τρέφομεν καὶ ἡμεῖς οἱ Σοβιετικοὶ νομικοὶ διὰ τοὺς Ἑλληνας συναδέλφους μας. Μοῦ εἶπον σήμερον ὅτι μόνον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὸν Πειραιᾶ ὑπάρχουν περίπου ἑπτὰ χιλιάδες νομικοί. Ἐγώ, ὡς μαρξιστής, γνωρίζω τὸν νόμον τῆς μαρξιστικῆς διαλεκτικῆς, τὸν νόμον τοῦ περάσματος ἀπὸ τὴν ποσότητα εἰς τὴν ποιότητα. Πόλις μὲ περίπου δύο ἑκατομμύρια πληθυσμόν, ἡ ὁποία ἔχει τόσον μεγάλον ἀριθμὸν νομικῶν, καὶ ἡ ὁποία ἔχει τόσον πλουσίαν νομικὴν ἱστορίαν, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι θὰ ἔχη καὶ ἐπιφανεῖς συγχρόνους

νομικούς. Εἰς τὴν Μόσχαν ἤκουσα ἕναν Ἑλληνα νομικόν,, τὸν Δικηγόρον - Βουλευτὴν κ. Ἡλιού καὶ δύναμαι νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι εἰς τοὺς σοβιετικούς νομικούς προεκάλεσε θαυτάτην ἐντύπωσιν καὶ ἀντεπροσώπευσεν ἐπαξίως τὴν ἑλληνικὴν νομικὴν σκέψιν εἰς τὴν ΕΣΣΔ. Φυσικὰ ὑπάρχουν ὅλα τὰ ἀντικειμενικὰ στοιχεῖα διὰ νὰ μὴ θεωρηθῆ ὁ μόνος Ἑλλην νομικός, ἀλλ' ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔχει ἐπιφανεῖς νομικούς. Καταλήγων θὰ ἤθελα νὰ μεταδώσω τὰ καλλίτερα αἰσθήματα φιλίας τῶν σοβιετικῶν νομικῶν πρὸς τοὺς Ἑλληνας νομικούς, τὰ ὁποῖα εἶναι τόσον θερμά, ὅσον καὶ τὰ αἰσθήματα ὀλοκλήρου τοῦ σοβιετικοῦ λαοῦ πρὸς τὸν ἑλληνικὸν λαόν, μὲ τὸν ὁποῖον πάντοτε εἴμεθα φίλοι, ποτὲ δὲν εἶχομεν ἀντιθέσεις καὶ ποτὲ τίποτε δὲν ἐσκίασε τὰς σχέσεις μας.

